

Advarer mot å stille diagnose på politisk ekstremisme

Filosofen Einar Øverenget mener at politisk ekstremisme vil føre til at frontene i det norske samfunnet blir skarpere.

Jørgen Svarstad , Hans O.torgersen

Publisert: 05.jun. 2012 16:30 Oppdatert: 05.jun. 2012 16:41

Filosof Einar Øverenget har god kjennskap til politisk ekstremisme. I sal 250 i Oslo tingrett presenterte han en filosofisk tilnærming til begrepet *utilregnelig*. Han advarte mot å kalle politisk ekstremisme for en sykdom.

- Det tror jeg er farlig. Det tror jeg er med å på å underkjenne at ekstremismen finnes. Det er dramatisk å si at noen ikke står ansvarlig for egne handlinger, sa filosofen.

- Vi må lære oss å håndtere det gjennom ansvarliggjøring. Ansvarliggjøring skjer i en rettssal. Å dømme noen er å ansvarliggjøre dem for deres handlinger. Det er en måte å håndtere politisk ekstremisme på som jeg tror er helt nødvendig i et demokrati. Faren er at politisk ekstremisme finnes, og vi kommer til å få et samfunn hvor frontene blir enda skarpere, mente

han.

Nazister skrev kjærlighetsbrev

Øverenget fortalte også at totalitære ideologier kan hjelpe mennesker å få utvikle en selektiv empati - slik Breivik har antydnet at han har gjort.

- Det er det totalitære ideologier kan «hjelpe» med. Det at disse menneskene trenger vi ikke, at noen individer er overflødige, sa Øverenget

Nazistenes leger gjennomførte for eksempel de forferdeligste handlinger på dagtid, men skrev pludrete kjærlighetsbrev til kjærestene sine på kvelden

«Grusomme, men nødvendige handlinger»

Øverenget påpekte at Adolf Eichmann ble kalt en eksemplarisk ektemann, men han var selektivt empatisk.

Forsvarer Vibeke Hein Bæra viste til Breiviks forklaring der han har sagt at handlingene var «grusomme, men nødvendige».

- Gir dette mening for deg?, spurte hun.

- Umiddelbart er det en avskyelig begrunnelse, men det er en begrunnelse som har en historikk ved seg. Vi kjenner det fra den tyske nasjonalsosialismen, svarte Øverenget.

Rasjonelle valg

Han mente også at det var vanskelig å se for seg at Breivik, som har planlagt terrorhandlingene i lang tid og gjort en rekke rasjonelle valg, er utilregnelig.

- Det er nok veldig vanskelig å tenke seg, ut fra en allmenn oppfatning, at det noen som gjort noe så systematisk ikke også skal holdes juridisk og moralsk ansvarlig for sine handlinger og at man ikke kan si: «Du kunne valgt å ikke gjøre det, men du gjorde det», sa han.

Tolkningsfeil

Med klar henvisning til de første sakkyndige, som erklærte Breivik som utilregnelig, pekte han også på det problematiske ved å studere noe du har liten kjennskap til. Torgeri Husby og Synne Sørheim har som kjent fått kritikk for ikke å ta hensyn til Breiviks ideologi.

- Hver gang vi forstår noe, skjer det på bakgrunn av det vi bærer med oss. Når jeg observerer noe jeg har lite kunnskap om, for eksempel fremmede kulturer, kan det være helt uforståelig for meg. Men hvis jeg har studert sosialantropologi hadde studert hadde jeg sett det annerledes. Hvis man ikke har det, kan man fortolke det man ser feil.

Spesial

Slik rammet 22.juli

50 historier: Slik ble de rammet av terroren 22. juli.